

Male pripovedke.

Spoštuj starost.

Lukey je sedel zunaj pred hišo in je obiral kos kruha, ki so mu ga mati dali. V tem pride po cesti star, kruljev mož z beraško mavho čez ramo. Lukec se mu smeje, zaničuje ga in pravi: „mož! hodite ravno in ne držite se k tlam, kakor da bi nesli koš na hrbtu.“ Razžaljeni starec se ne jezi, prijazno pogleda nepriljudnega dečka in mu reče: „otrok! grešil si, ker tako grdo govoriš sè starim človekom. Ti še ne veš, kaj tebe zadene v življenji. Kadar boš ti toliko delal, kolikor sem jaz, gotovo ne bodeš več tako lahko in veselo skakal okoli hiše, kakor zdaj.“ — Te pohlevne starčkove besede so ganile Lukca. Sram ga je bilo da je razžalil starega moža; zatorej stopi predenj in ga prosi odpuščenja, obetajóč mu, da nikoli več ne stori kaj takega, s čemur bi razžalil kakega človeka. — c —

Uboga pesterna.

Katarinka, uboga deklica, je morala tuje otroke varovati. Ko je necega dne na vrtu sedela in bridko jokala, vpraša jo gospodinja: „čimu se jokaš, Katarinka? Ali ti je kdo kaj žalega storil?“ — „Oh!“ reče Katarinka, „kaj se ne bi jokala, ako pomislim, kaj še bode z mene, uboge sirote! Drugi otroci hodijo v šolo in se učé mnogo lepih stvari, a jaz? Jaz rastem kakor divje drevesce, ne znam niti brati niti pisati. Sama nemam ničesar, a odkodi da plačam učnino? Jedva toliko zaslužim, da imam vsakdanjo hrano. Ali nij to desti nesreče za mene, ubogo deklico? In kdo me vzame v službo, kadar bode boljših in sposobnejših ljudi od mene? Jaz bi rada tudi po noči delala, samo da bi hodila v šolo in se ondu kaj koristnega učila za svojo prihodnost.“

Gospodinja se usmili uboge deklice, dobro vedóč, da Bog od nas zahteva, da pomoremo sirotam. A to je največje dobro, ako moremo ubogim in nadložnim ljudem kaj dobrega storiti. Gospodinja je odslej vsak teden pošiljala ubogo Katarinko po nekoliko ur v šolo, in kolikor več je deklica v šoli dobrega čula (slišala), toliko zvestejša in pridnejša je bila svojej gospodinji. — c —

Neusmiljene igre.

Nek učitelj nij nikoli opuščal priložnosti, da bi ne bil učencem kazal trpinčenja živali v žalostnih podobah, ter jih tako k usmiljenju izpodbujal. Pripovedoval jim je v šoli, da so se v daljnjej Španiji in tudi po nekaterih drugih deželah ljudje s tem razveseljevali, da so v nalašč za to pripravljena gledališča bibe, medvede in druge živali skupaj zapirali, a to samo zaradi tega, da so se te različne živali med soboj klale in s tem ljudi razveseljevale. — Jeden učencev vstane in reče: „ali je mogoče, da so take dežele bile, v katerih so tako grozoviti ljudje živeli? Kako srečni smo pač mi, da nemamo tacihih divjih veselie!“ — „Da, v resnici smo srečni“, reče učitelj „in samo modremu

vladarstvu se imamo zato zahvaliti.“ „Ali so tudi v naši deželi bile kedaj take ostudne veselice?“ vpraša drugi učenec. „Bile so,“ odgovori učitelj. „a samo petelinove bitke z oskubenimi gosmi i. t. d.“ Povedal jim je učitelj, kaj se je vse pri takih veselicah godilo in povsod jim je dajal dobre nauke. Otroci so bili veseli, ko so slišali, da pri nas nij več takih ostudnih iger ter so jednoglasno učitelju obljubili, da ne bodo nikoli nobene živali brez potrebe mučili niti morili.

A. L. Mowirski.

Jarnejček pripoveduje, kako je v šoli.

Oče! v šoli je vse drugače nego v naši hiši. V šoli so dolge klopi, v klopéh sedé otroci drugi poleg družega; roke imajo lepo na klopi in oči obrnene v učitelja. Gospod učitelj se pogovarja z nami prav prijazno o rečéh, ki je vidimo doma v hiši, v kuhinji, na vrtu in na polji; pripoveduje nam o živalih majhnih in velikih, o cveticah, ki so po vrtéh in na polji, o solncu, mesecu, in zvezdah, ter nam pové mnogo lepih stvari tudi o ljubem Bogu v nebesih. Vse to otroci radi poslušamo ter niti ne mislimo na igrače. A ne samo da poslušamo nego tudi sami delamo. Učitelj nam ukaže: „roké pod klop na polico!“ Tukaj imamo knjižico, plôčico in pisalo. Zdaj vzamemo vsi plôčice in pišemo nanje to, kar nam gospod učitelj pripoveduje, ali pa prepisujemo, kar nam učitelj na šolsko tablo piše. To je veselje! Črko skladamo k črki kakor vojake v vrsto. — Na učiteljevo povelje pospravimo plôčice ter vzamemo knjižico izpod klopi. Kako vesel je učitelj, ako imamo vsi lepe in snažne knjižice! — Naposled še računimo. Oče! to nij lahka stvar. Zatorej se vsak veseli, ako je nalogo dobro rešil. Tudi učitelja to veseli, ker se prijazno nasméhne vsacemu, in pohvali vsacega.

A kako hitro mine čas v šoli! Užé bije ura deset in — uka je konec. Vse svoje stvari mirno in lepo pospravimo, potlej vstanemo in molimo glasno za gospodom učiteljem:

Pomagaj, Bog, da vse nauke,
Zvestó si v srci hranimo,
Da vedno se po njih ravnamo
In večno srečni bodemo.

— é —

Lákoma miš.

(Basen.)

Pogleda miš iz míšine ter opazivši proglo ali mišjo past, reče: „aha, to ti je tista glasovita progla! Kako ljudje modro uméjo! Denó kamen na desko ter izdôlaj privežejo kak ocvirček ali kosec slaninice (špeha), in to jim je progla. Da, ako bi neumne bile me miši! Ali me vemo: kakor se dotakneš ocvirka, klop! izproži se progla ter deska pade in miši potare vse nožice. Ne prevarite nas! A malo povohati, tóličko dà, nij greh; od vohanja se ne izproži: meni se čudovito rado voha slaninica ali ocvirček.“ To reče in smukne pod nastavljeno desko ter jame okolo slanine vohati. Progla je bila zeló na lahko zapéta, in kakor se miš dotakne slanine, klop! pade deska ter lákomko vso stare. — Ne lákomí se, da z glavo ne plačáš, kakor ta miš.

Koledarja vam nij treba.

Koledarja vam nij treba! Človek bi mislil, da je to nekaj zelo čudnega, a kaj morem jaz zato, ako je pa res tako.

Pokazati vam hočem, kako moremo izračunati dneve tudi brez koledarja. Napišite si naslednjo skrižnico, kajti brez nje si ne morete prihraniti ónih novcev, ki vam jih je treba za koledar.

Januar	Februar	Marec	April	Maj	Junij
6	9	10	6	8	4
Julij	Avgust	September	Oktober	November	December
6	9	5	7	10	5

Te mesece in njih številke si dobro zapómnite. A da izračunite, kateri dan pade na ta ali óni dan v tednu, treba vam je najpred soštevati in potlej delíti sè številko 7, ter paziti nato, katero število ostane.

Dalje zapómnite še to:

Ako vam pri računanji ostane 1, takrat pade dan, katerega iščete, na nedeljo, ako ostane 2, na ponedeljek, 3 na vtorek, 4 na sredo, 5 na četrtek, 6 na petek, in ako ostane 7 ali ničla, takrat pade dotični dan gotovo na soboto.

Zdaj da vidimo! Na kateri dan pade n. pr. 23. dan decembra 1876. leta? December je zgoraj v skrižnici zaznamovan sè številko 5; treba nam je tedaj najprej soštevati 23 in 5, a to je 28. Zdaj to vsoto razdelimo s številko 7, — in ne ostane nič.

23. dan decembra meseca bode tedaj na soboto.

Tukaj še nekoliko primérov! — Na kateri dan v tednu pade 10. junij?

Odgovor: $10 + 4 = 14 : 7 = 2$ in ne ostane nič; torej pade 10. junij zopet na soboto.

Kateri dan v tednu je 30. november?

Odgovor: $30 + 10 = 40 : 7 = 5$ in ostane 5, tedaj je 30. november v četrtek.

Na kateri dan imamo letos 26. dan avgusta?

Odgovor: $26 + 9 = 35 : 7 = 5$ in ne ostane nič; tedaj je 26. avgusta na soboto.

A zdaj pogledjte v koledar, ako je vse to res, kar vam sem povedal, in potlej računajte sami po gornjih pravilih, da se prepričate, da je resnica, kar sem v začetku rekel: koledarja vam nij treba.

Nù, opómniti vas moram, da to računanje stóji samo za letošnje leto. Za prihodnje leto vam prinese „Vrtec“ skrižnico z novimi številkami.

M. Č.